

وزارت جهاد کشاورزی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

موسسه تحقیقات علوم دامی کشور

- 
- عنوان پروژه / طرح: افزایش بازده عملکرد تولید گوسفند زل با تغذیه تکمیلی
  - شماره مصوب: ۹۸۰۳۸۶-۹۸۰۱۱-۹۸۰۳۱-۱۳-۱۳-۱۲
  - نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه‌ها و طرح‌های ملی و مشترک دارد):
  - نام و نام خانوادگی مجری/مجریان: نادر پاپی
  - نام و نام خانوادگی ناظران:
  - نام و نام خانوادگی مشاوران:
  - نام و نام خانوادگی همکاران: ابوالحسن صادقی پناه، نادر اسدزاده، سیروس فراستی، محسن آهنگری، سیدجواد علیمحمدی، رسول بابازاده، عبدالله مرادی
  - محل اجرا: استان مازندران
  - تاریخ شروع: ۱۳۹۸/۰۷/۰۱
  - مدت اجرا: ۲ سال و ۰ ماه
  - ناشر:
  - شمارگان (تیراژ):
  - تاریخ انتشار:
- این اثر در مورخ ۱۴۰۰/۵/۵ با شماره ۵۹۹۳۵ در مرکز اطلاعات و مدارک علمی کشاورزی به ثبت رسیده است.
- حق چاپ محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی‌ها و نمودارها با ذکر مأخذ بلامانع است.

## چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی اثرات تغذیه تکمیلی بر عملکرد تولید و تولیدمثلی و بازده اقتصادی پرورش گوسفند زل، در زمانهای قوچ اندازی (جفتگیری)، اواخر آبستنی و دو ماه اول شیردهی، اجرا گردید. به این منظور تعداد ۱۲۰ رأس میش نژاد زل دو تا پنج ساله با سابقه تولیدمثلی مشخص، از گله موجود در ایستگاه ملی تحقیقات گاو دو منظوره گاو دشت استان مازندران، انتخاب و به دو گروه همگن تقسیم شدند. تیمارها شامل: ۱- گروه اول (تیمار شاهد)؛ میش های تغذیه شده با جیره پایه + ۱۰۰ گرم کنسانتره در اواخر آبستنی و دو ماه اول شیردهی و ۲- گروه دوم (تیمار آزمایشی)؛ میش های تغذیه شده با جیره پایه + ۲۰۰، ۳۰۰ و ۴۰۰ گرم کنسانتره به ترتیب در زمان های جفتگیری، اواخر آبستنی و دو ماه اول شیردهی، بودند. هر کدام از گروه ها به دو زیرگروه ۳۰ رأسی تقسیم شده و به مدت ۴۰ روز با یک رأس قوچ، در یک باکس جداگانه نگهداری شدند. بعد از زایش، اطلاعات هر رأس میش شامل وزن میش بعد از زایش، وضعیت زایمان از نظر سخت زایی، مرده زایی و چندقلو زایی ثبت شد. همچنین اطلاعات مربوط به بره های متولد شده شامل وزن تولد، جنس بره، تیپ تولد (یک قلو یا چندقلو بودن) نیز ثبت گردید و برای تعیین هویت، یک پلاک با شماره مخصوص هر دام، بر روی گوش آنها نصب گردید. با توجه به اطلاعات ثبت شده، صفات باروری ظاهری، چندزایی، توان تولیدمثلی و توان تولیدی میش ها در هر دو گروه، محاسبه گردید. نتایج نشان داد باروری ظاهری، چندزایی، توان تولیدمثلی و توان تولیدی در گروه شاهد و آزمایشی به ترتیب ۸۵ و ۹۰ درصد، ۱۱۱/۸ و ۱۱۴/۸ درصد، ۹۵ و ۱۰۳/۳ درصد و ۹۱/۷ و ۱۰۷/۷ درصد بود. از نظر وزن میش بعد از زایش، اختلاف معنی داری بین میانگین گروه شاهد و آزمایشی مشاهده نشد. وزن تولد بره (۳/۰ و ۳/۴ کیلوگرم) و وزن شیرگیری بره (۱۳/۵ و ۱۴/۷ کیلوگرم) به ازای هر رأس میش در گروه آزمایشی به طور معنی داری بیشتر از گروه شاهد بود ( $p < 0.05$ ) سود ناخالص ناشی از برآورد فروش بره زنده شیرگیری شده به ازای هر رأس میش، در گروه آزمایشی (۶۰۶۷۱۷۶ ریال) بیشتر از گروه شاهد (۵۴۷۳۵۶۰ ریال) بود. به طور کلی می توان نتیجه گرفت که اضافه کردن تغذیه تکمیلی به شکل کنسانتره به جیره میش در زمانهای قوچ اندازی، اواخر آبستنی و دو ماه اول شیردهی، عملکرد تولید و تولیدمثلی میش و بازده اقتصادی واحدهای پرورش گوسفند را بهبود می بخشد.

**واژه های کلیدی:** آبستنی، تغذیه تکمیلی، شیرگیری، گوسفند زل